

Arijana Herceg Mićanović
Komisija za čitanje HKD-a
Knjižnice grada Zagreba
arijana.herceg.micanovic@kgz.hr

ISSN 1845-2434
[CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Maja Pranić
Komisija za čitanje HKD-a
Knjižnice grada Zagreba
maja.pranic@kgz.hr

Igraj svoju igru – čitaj!

Play your game – read!

Stručni rad

Sažetak: Pravo na čitanje jedno je od osnovnih ljudskih prava i temelj ostvarenja intelektualnih sloboda – slobode izražavanja i slobodnog pristupa informacijama. Pismenost koja uključuje sposobnost čitanja i razumijevanja pročitane temeljna je sposobnost, nužna za sva područja usvajanja informacija i znanja, ali i bitan preduvjet za aktivno sudjelovanje u društvu. Sposobnost čitanja nije samo značajka pojedinca već i obitelji, škole i cjelokupne društvene zajednice. Knjižničari koji prate društvene, ekonomske i tehnološke trendove imaju vodeću ulogu u poticanju i provedbi programa za razvoj čitanja na lokalnoj i nacionalnoj razini. Stoga je njihova uključenost u projekte poticanja čitanja koji se provode u sklopu nastavnih i izvannastavnih aktivnosti bitna spona u povezivanju djece i mladih, ali i odraslih s knjigama i čitanjem, kritičkim i kreativnim mišljenjem, sposobnošću refleksije i samorefleksije te vrednovanjem informacija općenito.

Ključne riječi: igrifikacija, Komisija za čitanje Hrvatskoga knjižničarskog društva, kritičko i kreativno mišljenje, Nacionalna strategija poticanja čitanja, pravo na čitanje

Uloga narodnih knjižnica u poticanju čitanja

U suvremenom društvu čitanje je vještina nužna za kulturni razvoj čovjeka te donosi niz dugoročnih i višestrukih dobrobiti za pojedinca i društvo. Stoga je poticanje čitanja iznimno važno. Pravo na čitanje jedno je od osnovnih ljudskih prava i temelj ostvarenja intelektualnih sloboda – slobode izražavanja i slobodnog pristupa informacijama. U Općoj

deklaraciji o ljudskim pravima (Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima, 2009)¹ sadržano je kao pravo na obrazovanje te je od 1948. godine do danas uvršteno u mnogobrojne međunarodne deklaracije i strateške dokumente. U razvijenom demokratskom društvu svatko, bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, ima pravo slobodno sudjelovati u kulturnom životu zajednice, uživati u umjetnosti i sudjelovati u znanstvenom razvoju i njegovim koristima (ibid.).

Razvijena kultura čitanja podrazumijeva visoku razinu (čitalačke) pismenosti (Rezultati istraživanja PISA, 2019: 8), a visoka razina pismenosti nužan je preduvjet svakog napretka – ekonomskog, socijalnog, kulturnog i osobnog. Stupanj razvijenosti nekoga društva u izravnoj je vezi s razvijenošću kulture čitanja upravo zbog njezinih dugoročnih i dalekosežnih implikacija na sve segmente društva. Da pismenost nije cilj sama po sebi, već je temeljno ljudsko pravo, utvrđeno je još 1975. godine Deklaracijom iz Persopolisa (UNESCO, 1975). Među različitim vrstama ljudskih prava utvrđenih međunarodnim pravom, posebnu pozornost knjižnice posvećuju kulturnim pravima (engl. *cultural rights*), u koja se ubraja i pravo na čitanje (Cvitković, Freškura i Herceg Mićanović, 2023: 180).

Komisija za čitanje Hrvatskoga knjižničarskog društva, čija je misija poticanje, istraživanje i unapređivanje čitanja i pismenosti u okvirima knjižničarske struke, ali i izvan nje, s uporištem u Nacionalnoj strategiji poticanja čitanja i uz potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, provodi razvojni projekt *Potencijali razvitka manjih mjesta i gradova promicanjem knjige i čitanja*.

U ostvarivanju i promicanju kulturnih prava, dakle i prava na čitanje, knjižnice imaju osobito važnu ulogu. Ona posebno do izražaja dolazi u malim, prometno slabije povezanim i izoliranim mjestima u kojima je kulturna ponuda oskudna ili uopće ne postoji. Vizija Nacionalne strategije poticanja čitanja (2017: 24) naglašava da je sposobnost čitanja bitan preduvjet cjelokupnog osobnog razvoja, ono podiže razinu općeg i specifičnog obrazovanja te omogućava lakše stjecanje stručnih kompetencija. Budući da je čitanje jedan od preduvjeta sudjelovanja u kulturi, ono izravno i neizravno utječe na poboljšanje ukupne kvalitete života pojedinca i društva (ibid.). Knjižnice i njihovi programi iznimno su važni u promicanju prava na čitanje kao kulturnog prava, generatori su kulturnoga kapitala i velik potencijal za društveni, gospodarski i turistički razvoj malih sredina. Stoga je važno potaknuti knjižničare i osnivače knjižnica na promišljanje aktivnosti poticanja čitanja na drugačije načine te na ulaganje dodatnih intelektualnih i materijalnih resursa u inovativne kulturne programe u malim sredinama, ostvarene u suradnji s lokalnom zajednicom, što bi u konačnici moglo pridonijeti njihovom kulturnom, društvenom i ekonomskom razvitku.

---

¹⁰ Opća deklaracija o ljudskim pravima usvojena i proglašena na Općoj skupštini Ujedinjenih naroda, Rezolucijom 217 A (III), 10. prosinca 1948. godine, u izvorniku na engleskom i francuskom jeziku.

Procesom čitanja do kreativnog i kritičkog mišljenja kod djece

Osnovno je polazište Konvencije o pravima djeteta da se „djeca rađaju s temeljnim slobodama i pravima koja pripadaju svim ljudskim bićima. No, s obzirom na tjelesnu i psihičku nezrelost nameće se potreba isticanja posebnih prava djeteta na zaštitu koja proizlaze upravo iz te činjenice“ (Konvencija o pravima djeteta: 1).

Konvencija o pravima djeteta međunarodni je dokument, usvojen na Glavnoj skupštini Ujedinjenih naroda 20. studenoga 1989. godine, a sadrži univerzalne standarde koje država stranka Konvencije, koja ju je potpisala i ratificirala, mora jamčiti svakom djetetu. U Konvenciji se govori, prije svega, o obavezama odraslih u odnosu prema djetetu, kao i o obavezama brojnih društvenih čimbenika u kontekstu zaštite djeteta. To je prvi dokument u kojemu se djetetu pristupa kao subjektu s pravima, a ne samo kao osobi koja treba posebnu zaštitu. Za razliku od Deklaracije o pravima djeteta (1959.) koja ima moralnu snagu, Konvencija o pravima djeteta pravni je akt koji ima snagu zakona i obavezuje stranke na pridržavanje njezinih odredaba te uključuje pravo nadziranja primjene u državama koje su ju prihvatile i ratificirale (ibid.).

Više je vrsta prava na koja se Konvencija odnosi, a moguće ih je razvrstati na sljedeće:

- Prava preživljavanja
- Razvojna prava
- Zaštitna prava
- Prava sudjelovanja.

Razvojna prava uključuju one članke Konvencije koji osiguravaju djetetu najbolji mogući razvoj. To su, primjerice, pravo na obrazovanje, pravo na igru, pravo na slobodno vrijeme, pravo na kulturne aktivnosti, pravo na informiranje, pravo na slobodu misli i izražavanja (ibid).

Knjižnice i knjižničarska zajednica u cjelini imaju na umu da je poštivanje Konvencije i njezina implementacija u razvoj knjižničnih usluga i programa ne samo mogućnost, nego i obaveza prihvaćena samim usvajanjem Konvencije.

Budući da se knjižnična politika i knjižnična praksa „trebaju temeljiti na potrebama korisnika i biti prilagođeni korisnicima, a ne organizaciji ili njenim službenicima“ (Gill, 2003: 30; Koontz i Gubbin, 2009: 52), a kvalitetne usluge moguće je pružati „samo ako je knjižnica osjetljiva na potrebe svojih korisnika i ako svoje usluge prilagođava tim potrebama“ (ibid.), razvidno je da kvalitetni knjižnični programi nastali kao rezultat jednako tako kvalitetnih kulturnih politika počivaju na uvažavanju, implementaciji i prožimanju obaveza proizašlih iz Konvencije s jedne te uvažavanja potreba korisnika s druge strane. Briga za korisnike nije tek prigodno i usputno korištena fraza, nego temelj svake promišljene knjižnične odnosno kulturne politike. Ta je briga, koja se da iščitati iz mnogih segmenata poslovanja knjižnica,

istaknuta i u tekstu IFLA-inih i UNESCO-ovih smjernica za razvoj službi i usluga narodnih knjižnica (ibid.). Kompleksnost i brz način života u suvremenom društvu veliki su izazovi za knjižničarstvo koje nastoji biti istovremeno društveno relevantno i društveno odgovorno, aktualno i dinamično. Osim stručnosti, od knjižničara se zahtijeva i velika fleksibilnost te je prisutna stalna potreba za vlastitim preispitivanjem i promjenama. Veliki su sustavi upravo zbog svoje golemosti često suviše tromi i nedovoljno agilni u modifikacijama i prilagodabama korisničkim potrebama, stoga bi, čini se, *djelovanje odozdo prema gore* moglo biti način promišljanja zadanih smjernica koji bi mogao pridonijeti osuvremenjivanju knjižničnih usluga, testiranju novih pristupa i implementaciji novih modela rada. Bez obzira na tromost sustava i dugotrajnost procedura kojima se ti sustavi optimiziraju, knjižnice i knjižničari itekako mogu pridonijeti razvoju knjižničnih usluga već samim osvještavanjem činjenice da nisu lišeni osobne odgovornosti, a posebice to mogu *radom na sebi* u vidu neformalnog i informalnog stručnog usavršavanja te praćenjem novije stručne literature koja je danas dostupnija no ikada prije. Na taj način stalno nadograđujući svoje vještine i, ne manje bitno, svoje samopouzdanje, zapravo se aktivno brinu o korisnicima i njihovoj dobrobiti. Knjižničar koji nije spreman samog sebe nadograđivati i mijenjati nabolje teško će pridonijeti poboljšanju cjelokupnog sustava.

Pristup bi trebao biti proaktivan. U praksi to znači posegnuti za vještinama koje metodom samoprocjene (osobne SWOT analize) smatramo najkorisnijima za rješavanje nekog problema ili situacije. Ako se te pojedinačne vještine uspiju prenijeti odnosno transferirati skupini podjednako znatiželjnih kolega otvorenoga uma, već je učinjen prvi korak. Kvalitetna komunikacija, međusobno povjerenje i uvažavanje, kao i spremnost da se testiraju nove metode i pristupi, ali također odbace oni nefunkcionalni, nužnost je bez koje nema pomaka nabolje. Važno je znati prepoznati i odabrati one modele rada koji nastaju kombinacijom kreativnosti, originalnih ideja i kritičkog mišljenja. Upravo su to kvalitete koje se razvijaju čitanjem, a knjižničar koji ih sam ne posjeduje ili bar nije osvijestio njihovu važnost teško će se, bez valjane stručne potpore, uživljeno i s entuzijazmom uključivati u programe poticanja čitanja. Ako sami sebi nismo osvijestili dobrobiti čitanja ili ne posjedujemo čitateljsku strast i čitateljsku znatiželju, teško ćemo ih prenijeti korisnicima, posebice djeci koju bismo trebali privoljeti da zavole čitanje.

Kad se govori o čitanju, činjenica je da većina djece i mladih uživa u čitanju, bilo da sami svladavaju tekst ili da im netko drugi čita, što je bitan slijed, od pomoći do samostalnosti, da se mladi čovjek pripremi na sudjelovanje u intelektualnom životu zajednice kojoj pripada (Stantić, Peti-Stantić, 2021: 151). Proces čitanja od prvih knjiga, slikovnica, vizualno-tekstualnih radova do složenijih tekstova potiče razvoj i bogatstvo vokabulara, maštu i kreativnost, razvija empatiju i sposobnost kritičkog razmišljanja. Poticanje čitanja nije samo ključno za individualni razvoj, već i za stvaranje obrazovanog, informiranog i empatičnog društva.

Dostupnost neizmjerne količine informacija i brzina kojom se prenose, uza sve svoje prednosti nose, dakako, i nedostatke. Budući da smo suočeni s prevelikim brojem mogućnosti, naše je „uobičajeno ponašanje postalo oslanjanje na informacije koje ne traže mnogo razmišljanja“ (Wolf, 2019: 212). Zbog toga – neopravdano i pogrešno, često mislimo da znamo dovoljno, a to nas „varljivo mentalno stanje uljuljkuje u oblik pasivnog kognitivnog samozadovoljstva koje nas sprječava da dalje promišljamo te širom otvara vrata drugima da misle umjesto nas“ (ibid.). Takva pasivizacija oslabljuje mogućnost kritičkog promišljanja i sposobnost da se ono artikulira. U tom kontekstu, uloga knjižnica izuzetno je važna.

Cilj je svake knjižnice stvoriti budućeg čitatelja. Prema Stričević (2009: 44) puno je teže među djecom i mladima privući one koji nisu čitatelji i korisnici knjižnica nego one koji već imaju određene čitalačke navike. Više je uzroka otpora prema čitanju, „od izostanka odgovarajućih poticaja u obitelji i izvan nje od najranije dobi djeteta do mladima nezanimljivih materijala za čitanje koje prema njihovom mišljenju nude knjižnice ili im se općenito nameću kao obvezno čitanje“ (ibid.). Takozvani *ne-čitatelji* zato zahtijevaju različite strategije knjižničara kao promotora čitanja, jer ako dijete ne može doći do knjige, knjiga treba doći do njega pa djecu i mlade treba motivirati zanimljivim čitalačkim sadržajima, projektima i programima koji odgovaraju njihovim interesima u stvarnom životu. Generalno, razlikujemo čitanje koje je dobrovoljno i donosi zabavu i užitek i ono koje je usmjereno na dobivanje informacija i učenje. Te su dvije vrste čitanja neodvojive, jer kompetencije stečene u čitanju radi dobivanja informacija utječu na motivaciju za čitanje iz užitka i obrnuto, čitanje iz užitka, naročito ono koje započinje u ranoj dobi, utječe na tzv. akademske vještine i školski uspjeh (Čičko, 2009: 58–60).

Prema Peti-Stantić (2019: 60) „čitanje je istovremeno:

1. neurološka sposobnost, povezana s onim što nas oblikuje kao ljudska bića,
2. vještina koja proizlazi iz specifičnosti pisma kao jednoga od najznačajnijih civilizacijskih postignuća u povijesti ljudskog roda,
3. pomaknuto, produženo i prošireno sporazumijevanje povezano s onim što nas oblikuje kao društvena bića,
ali i
4. spoznavanje kulture kao prostora discipline i prostora slobode, povezano s onim što nas oblikuje kao misaona bića sposobna pojmiti intelektualni napor kao uzbudljiv čin.“

Metoda koja se koristi pri učenju čitanja izuzetno je važna pa je nužna priprema koja započinje od djetetova rođenja i uvelike ovisi o roditeljima i odgajateljima koji oblikuju djetetov univerzum pisanim i govornim sadržajima te ga na taj način privikavaju na njegovo razumijevanje i korištenje. Najvažniji dio pripreme predčitalačke vještine jest razvijanje

raspoznavanja glasova u riječi, jer tek potpuna razvijenost predčitalačkih vještina omogućuje glatko i jasno usvajanje vještine čitanja, što utječe čak i na čitanje u odrasloj dobi (Čudina-Obradović, 2002: 9).

Čitanje utječe i na buduće učenje. Akumulacija činjeničnog znanja svojstvena hrvatskim kurikulumima može biti važna, ali nije dovoljna za razvijanje iskusnog načina učenja i vrednovanja vlastitoga mišljenja. Zato je potrebno da školska i knjižničarska zajednica potiču sposobnost vrednovanja informacija i kritičkog mišljenja. Prema Lonki (2020), do informacija se može doći na različite načine i iz različitih izvora, bilo iz osobnog iskustva, od akademskog autoriteta ili deduktivnim (polazeći od teorija) i induktivnim (polazeći od činjenica) mišljenjem. Upravo razumijevanje raznolikosti informacija i sposobnost kritičkog mišljenja i propitivanja koncepata temeljne su vještine potrebne za interpretaciju i razumijevanje podataka. „Vještine kritičkog mišljenja uključuju i razumijevanje različitih načina stvaranja znanja“ (Lonka, 2020: 72). Ono ima ključnu ulogu u vrednovanju različitih ideja i ishoda te biranju najboljeg rješenja nekog zadatka.

Uz vrednovanje informacija i kritičko mišljenje nadograđuje se i kreativno mišljenje svojstveno djeci, koje opada tijekom školovanja. Igrifikacija i zaigranost mogu potaknuti kreativnost i maštovitost djece (ibid.: 76). Ona su ništa drugo doli vještina razmišljanja koja je savladiva. „Kreativnost traži vještine, znanje, ljudske interakcije koje nas obogaćuju i društvenu podršku“ (ibid.). Emocionalni faktori poput znatiželje, zbunjenosti i interesa također su okidači za kreativnost. Kreativan proces nije linearan, on zahtijeva upornost i ustrajnost, a napredak rezultira malim koracima. Finalno, samo uz podršku okoline, uz razvijanje povjerenja u vlastite sposobnosti i znanja može se postići inovativno razmišljanje i uspješno učenje. Uza sve prethodno navedene vještine potrebno je razvijati i vrijednost suradnje i podrške, stvarajući tako ravnopravne članove u zajednici. Društvena interakcija i suradnička kultura učenja put su u oblikovanje boljeg društva i boljeg pojedinca.

Slika 1. Društvena mreža Nogometnog kluba DOŠK u Drišu

Nogometni čitateljski klub – igrifikacija koja potiče kreativnost, maštovitost i suradničke vještine

Danas se u Hrvatskoj provode brojni projekti i programi poticanja čitanja, većina s istim ciljem – da se čitanje zavoli motiviranošću iznutra, a ne da ono bude nametnuto, kao što je često slučaj s lektirama. Upravo je takvoga usmjerenja bila i ideja o osnivanju nogometnog čitateljskog kluba u Drnišu, koji je pokrenula Komisija za čitanje Hrvatskoga knjižničarskog društva. Realizaciji se pridružila Narodna knjižnica Drniš, kao i Knjižnica Marije Jurić Zagorke iz mreže Knjižnica grada Zagreba s postojećim projektom *Natura obscura*, u okviru kojega se promiče čitanje na nekonvencionalnim mjestima opremanjem hrvatskih planinarskih domova knjigama. Cilj osnivanja nogometnog čitateljskog kluba Drniš jest približiti čitanje djeci i mladima na sportskim terenima, danas često zaluđenima isključivo nogometom, dok se čitanje knjiga doživljava kao nametnuta pa samim time i nezanimljiva aktivnost kojoj djeca pružaju otpor. Upravo zbog njihova otpora, Komisija za čitanje pri Hrvatskom knjižničarskom društvu donirala je djeci – članicama i članovima Nogometnog kluba Drniš više od 200 slikovnica i knjiga za djecu i mlade raznovrsne tematike te na taj način knjigu i čitanje učinila dostupnim na licu mjesta, na nogometnom terenu.

Sva dosadašnja iskustva pokazuju da nije dovoljno samo opremiti knjižnične police knjigama i čekati da ih djeca ondje pronađu, već čitanje, čitalačke materijale i aktivnosti poticanja čitanja treba dovesti na mjesta na kojima se djeca nalaze, i što je možda još važnije, na kojima se nalaze vlastitom voljom i angažmanom te svojim izborom. Nogometno igralište djeca povezuju s osjećajem slobode, veselja, druženja i zajedništva jer je nogomet aktivnost koja je u njihovoj svijesti snažno obojena pozitivnim emocijama. Napor uloženi u nogometni trening rado podnose jer im igranje nogometa pričinja zadovoljstvo i užitak.

Zbog toga je, nogometnim žargonom rečeno, Komisija za čitanje *asistirala* djeci na terenu te *zabila* knjige u mrežu u doslovnom smislu riječi (slika 2). I roditelji i djeca bili su vidno zbunjeni ovim potezom, izvedenim između ostalog i zahvaljujući kooperativnosti i razumijevanju nogometnog trenera i voditelja Nogometnog kluba DOŠK Hrvoja Dujića te ravnateljice Narodne knjižnice Drniš Daniele Drezga i knjižničarke Ane Marin. Djeca su doživjela nešto posve novo i neočekivano i ta je neočekivanost proizvela zbunjenost. Upravo je ta zbunjenost i očuđenje aktivnosti, koja im je inače dobro poznata i vrlo draga, impuls koji im se želio dati, poticaj da povezuju naizgled nepovezivo te da razmišljaju izvan okvira.

Nogometni su treninzi često popraćeni lošim vremenom kad djeca ne mogu trenirati na otvorenom, zato je ideja osnivanja nogometnog čitateljskog kluba dobro i kvalitetno provođenje vremena uz knjigu i kretanje. Stoga će aktivnosti nogometnog čitateljskog kluba provoditi Narodna knjižnica Drniš koja će nekoliko puta godišnje održavati aktivnost

pričanja priče u klubu, a Komisija će se pridružiti nekoj od akcija sukladno svojim mogućnostima. Budući da Nogometni klub DOŠK planira renovaciju interijera, cilj je da donirane knjige postanu dio biblioteke novog dnevnog boravka u kojem će i odrasli moći čitati dok čekaju djecu. U međuvremenu su djeca osmislila vlastiti *book crossing* odnosno razmjenu knjiga, pri čemu, osim doniranih knjiga, također donose, poklanjaju i razmjenjuju knjige iz vlastitog doma. Nogomet je timska igra, a sukladno tome nogometni klub i čitateljski klub ujedinjeni potiču društvenu interakciju, suradničke vrijednosti i tako jačaju kulturu suradnje obilježenu kritičkim razmišljanjem, maštom i jakim osjećajem pripadnosti. Promoviranje kulture u lokalnoj zajednici specijalizacija je narodnih knjižnica koje su prema svom poslanju također i socijalne, kulturne i obrazovne institucije.

I čitanje, baš kao i nogomet, može biti strast, igra u kojoj uživamo. Ako čitamo u klubu – igramo timski.

Slika 2. Igraj svoju igru – čitaj! 📖 Gool!

Zaključak

Čitanje je aktivnost koja je prisutna u ljudskoj kulturi već stoljećima. Čitanje može biti iz užitka i obaveze. Pristalice čitanja kao obaveze često naglašavaju važnost čitanja za razvoj intelektualnih sposobnosti. Knjige pružaju znanje, čitanje obogaćuje vokabular i razvija kritičko razmišljanje. U obrazovnom sustavu čitanje se često nameće kao obaveza, bilo da se radi o lektiri u školi ili obaveznom štivu na fakultetima. U ovom kontekstu čitanje služi kao sredstvo za učenje i obogaćivanje uma. S druge strane, mnogi doživljavaju čitanje kao izvor užitka i bijeg od stvarnosti. Važno je napomenuti da čitanje može biti i obaveza i užitak, ovisno o okolnostima i individualnim sklonostima. Čitanje iz obaveze može ograničiti slobodu izbora i često rezultira otporom prema čitanju, što je čest slučaj kod djece i mladih.

Stoga je bitan angažman roditelja, knjižničara te odgojnih i obrazovnih djelatnika u formalnom obrazovanju. Knjižničarska zajednica provodi mnoge projekte i programe poticanja čitanja od kojih je Nogometni čitateljski klub Drniš samo jedan od brojnih primjera dobre prakse kako se čitanje može promovirati kroz kretanje i kulturu suradnje s obzirom na to da je nogomet grupni sport. Suradnjom skupine kroz igrifikaciju, zaigranost i čitanje potiče se kreativnost i maštovitost, jačaju emocionalni faktori poput znatiželje, zbunjenosti i interesa koji su okidači za kreativnost. Preko nogometa djeca razvijaju povjerenje u vlastite sposobnosti i znanje, a kad se tomu pridoda čitanje, može se postići inovativno razmišljanje i uspješno učenje općenito. Također, čitanje ima svoju intrinzičnu vrijednost bez obzira na to je li doživljeno kao obaveza ili užitak. Čitanje može obogatiti ljudsko iskustvo, proširiti horizonte i potaknuti duboka razmišljanja. Ono ima moć povezivanja ljudi, poticanja empatije i razumijevanja te stvaranja boljeg svijeta za sve nas. Društvena interakcija i suradnička kultura učenja, a time i čitanja, put su u oblikovanje boljeg društva.

Literatura

1. Cvitković, A., Freškura, I. i Herceg Mićanović, A. (2023) Potencijali razvitka manjih mjesta i gradova promicanjem knjige i čitanja. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, 66(1), str. 177–199. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/310702> [08.10.2023.]
2. Čičko, H. (2009) Knjižnica širom otvorenih vrata : projekt nagrađen 2008. godine drugom nagradom Zaklade Erste na Natječaju za projekte za društvenu integraciju u zemljama Srednje i Jugoistočne Europe. U: Javor, R. (ur.) *Čitanje – obaveza ili užitak : zbornik*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba. Str. 57–62.
3. Čudina-Obradović, M. (2002) *Igrom do čitanja : igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Zagreb: Školska knjiga.
4. Gill, P. (2003) *Narodna knjižnica : IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
5. *Konvencija o pravima djeteta*. Dostupno na: https://www.unicef.hr/wp-content/uploads/2017/05/Konvencija_20o_20pravima_20djeteta_full.pdf [12.10.2023.]
6. Koontz, C. i Gubbin, B. (ur.) (2009) *IFLA-ine smjernice za narodne knjižnice*. 2. hrvatsko izd. (prema 2. izmijenjenom izd. izvornika). Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
7. Lonka, K. (2020) *Fenomenalno učenje iz Finske*. Zagreb: Ljevak.
8. *Nacionalna strategija poticanja čitanja za razdoblje od 2017. do 2022. godine*. Dostupno na: https://min-kulture.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Nacionalna%20strategija%20poticanja%20%C4%8Ditanja_tekst.pdf [10.10.2023.]
9. Odluka o objavi Opće deklaracije o ljudskim pravima (2009) *Narodne novine* 12, 143. Dostupno na: https://na-rodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html [08.10.2023.]

10. Peti-Stantić, A. (2019) *Čitanjem do (spo)razumijevanja : od čitalačke pismenosti do čitateljske sposobnosti*. Zagreb: Naklada Ljevak.
11. *Rezultati istraživanja PISA*. Dostupno na: <https://pisa.ncvvo.hr/pisa-2019-rezultati> [08.10.2023.]
12. Stantić, V. i Peti-Stantić, A. (2021) *Znatiželja : zašto mladi trebaju čitati popularno-znanstvene tekstove, i to odmah*. Zagreb: Ljevak.
13. Stričević, I. (2009) Čitanje u kontekstu školskih i narodnih knjižnica : uloga knjižnica u poticanju funkcionalnog čitanja i čitanja iz užitka. U: Javor R. (ur.) *Čitanje – obaveza ili užitak : zbornik*. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba. Str. 41–51.
14. Wolf, M. (2019) *Čitatelju, vrati se kući : čitateljski mozak u digitalnom svijetu*. Zagreb: Ljevak.